

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av mervärdesskattelagen samt 18 b § lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 september 2002 en proposition med förslag till lagar om ändring av mervärdesskattelagen samt 18 b § lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (RP 131/2002 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kulturutskottet skall lämna utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Suvi Anttila, finansministeriet
- direktör Rauno Anttila, undervisningsministeriet
- generalsekreterare Piia Rantala och jurist Terhi Aaltonen, Konstnärsgillet i Finland
- gallerist Jarmo Haapalainen, Suomen taide- ja antiikkikauppioiden yhdistys ry
- gallerist Ilona Anhava, Gallerie Anhava
- gallerist Kaj Forsblom, Gallerie Forsblom.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en del ändringar i mervärdesskattelagen i enlighet med en dom av Europeiska gemenskapernas domstol. Domstolen anser att Finland har underlåtit att uppfylla sina åtaganden enligt sjätte mervärdesskattedirektivet när det gäller första försäljning, förmedling och import av konstverk. I mervärdesskattelagen föreslås en sådan ändring att mervärdesbeskattningen skall omfatta försäljning av konstverk som verkställs av upphovsmannen, förmedling genom en förmedlare av konstverk som ägs av

upphovsmannen och import av konstverk som ägs av upphovsmannen.

För konstverk som upphovsmannen säljer och all import av konstverk föreslås en nedsatt skattesats på 8 procent. För försäljning av förmedlingstjänster som hänför sig till konstverk som upphovsmannen äger föreslås en normal skattesats på 22 procent.

Begreppet konstverk föreslås bli utvidgat och omfatta också signerade och numrerade fotografier som är tagna av konstnären och tryckta av honom.

I 18 b § lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen föreslås en teknisk ändring till följd av föreslaget om nedsatt skattesats för import av konstverk.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av år 2003.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I Finland har försäljning och import av konstverk varit momsfria av kulturpolitiska skäl. Vidareförsäljning av konstverk och förmedling av andra konstverk än sådana som upphovsmannen äger är däremot enligt normala regler skattepliktig verksamhet. Situationen har förändrats i och med att Finland gick med i Europeiska unionen. Enligt artikel 2 i EU:s mervärdesskattedirektiv skall mervärdesskatt betalas för överlåtelse av varor eller tillhandahållande av tjänster som utförs mot vederlag av en näringsidkare i denna egenskap samt för införsel av varor. Enligt artikel 12.3 punkt c i mervärdesskattedirektivet får en medlemsstat föreskriva att den reducerade skattesats som den tillämpar på någon nytta också skall tillämpas vid import av konstverk, samlarföremål och antikviteter.

Direktivet möjliggör någondera reducerade momssatsen som tillämpas i Finland, 17 eller 8 %, på import av konstverk. Finland kan tillämpa denna reducerade skattesats också på överlåtelse av konstverk som företas av upphovsmannen eller dennes rättsinnehavare eller som tillfälligt företas av någon annan skattskyldig än återförsäljaren. Av kulturpolitiska skäl och för att säkerställa en neutral skattebehandling föreslår regeringen att den reducerade skattesatsen på 8 % tillämpas i dessa fall. Enligt propositionen medger direktivet däremot inte att en reducerad skattesats tillämpas på försäljning av förmedlingstjänster som hänför sig till konstverk.

Kulturutskottet har analyserat frågan framför allt i ett kulturpolitiskt perspektiv och med hänsyn till konstnärers hela ekonomiska situation.

Enligt ett betänkande från kommissionen Taisto II (UVM:s arbetsgrupps promemorior 22:2000) har bildkonstorganisationerna i Fin-

land sammanlagt omkring 2 000 medlemmar och det största yrkesgrupperna inom bildkonstområdet är bildkonstnärer, bildhuggare och konstgrafiker. Andelen kvinnor bland bildkonstnärer har ökat under de senaste åren; år 2000 var 47 % av bildkonstnärorganisationernas medlemmar kvinnor. Bildkonstnärer arbetar i huvudsak som fria konstnärer utan anställning. Enligt Taistokommissionen är deras sociala trygghet bristfällig på grund av deras låga inkomster. Det finns gott om missförhållanden i de fria konstnärernas pensionskydd, huvudsakligen på grund av den låga inkomstnivån och avsaknaden av anställning. I själva verket är situationen för bildkonstnärer därför sämst jämfört med andra konstnärsgrepp. Det uppstår problem med beskattningen bl.a. på grund av att bildkonstnärers inkomster uppvisar en stor årlig fluktuation och att arbetskostnaderna fördelas ojämnt över olika år. Kulturutskottet menar att problemen med bildkonstnärernas ekonomiska situation bör vägas in i en analys av deras beskattning och i besluten om beskattningen.

Kulturutskottet uppmärksammar konstgalleriernas kulturpolitiska betydelse i Finland. Genom ett konstgalleri kan en ung konstnär alldeles i början av sin karriär rekryteras inom konstområdet och kända, väletablerade konstnärer föra fram sina senaste alster. Gallerierna fungerar som konstkonsulter gentemot allmänheten som genom dem kan få information om konstnärer och deras produktion. Galleriernas särskilda kulturpolitiska betydelse kommer fram däri att inträdet är fritt, medan till exempel konstmuseerna i regel tar ut en inträdesavgift. Därför vill utskottet lyfta fram galleriernas betydelse för den nationella kulturpolitiken och samhället och påpeka att de ger medborgarna en behändig möj-

lighet att stifta bekantskap med konsten och till kulturupplevelser oberoende av förmögenhet.

Utskottet är särskilt oroat för hur små konstgallerier runtom i landet skall klara sig efter reformen. Verksamheten i dem är så begränsad att de inte kan tillgodogöra sig momsavdragsrätten fullt ut och då belastas de i många fall oskäligt tungt att moms. För det finländska kulturlivet föreligger då den risken att konstutbudet till allmänheten blir mera begränsat och ensidigt.

Utskottet har fått motstridig information om den verkliga situationen beträffande moms på försäljning av förmedlingstjänster som hänför sig till konstverk i de olika EU-länderna. Kulturutskottet föreslår finansutskottet att det vid behandlingen av propositionen överväger hur finländarnas möjligheter att fortsatt kunna utnyttja konstgalleriernas utbud fullt ut skall tryggas och utreder om inte den reducerade skattesatsen på 8 % också kunde omfatta försäljning av förmedlingstjänster som hänför sig till konstverk.

Vidare påpekar utskottet att de föreslagna ändringarna kan leda till snedvridningar i konsthandeln. Skattelagstiftningen bör helst inte bidra till exempel till att en hög moms lockar gallerierna att grunda bolag i sådana EU-länder där motsvarande skatt är lägre än i Finland.

Utskottet har också uppmärksamgjorts på att bildkonstnärer bör tillämpa samma bestämmel-

ser om deklarering och betalning av moms som till exempel näringsidkare och bolag. Dessa momspliktiga gör en kontrollanmälan för varje kalendermånad. Merparten av de konstnärer som i framtiden kommer att omfattas av mervärdesskatt säljer sannolikt ganska litet, det finns stora fluktuationer i försäljningen och deras omsättning överskrider inte nödvändigtvis gränsen för ringa affärsverksamhet (8 500 euro). Konstnärerna själva anser att de bör jämföras med primärproducenter i anmälningsförfarandet. Då skulle de inte behöva göra momsanmälan ens så ofta som en gång per månad. Kulturutskottet anser i sin tur att konstnärerna inte bör pådyvlas en oändamålsenlig anmälningsplikt genom reformen eftersom den bara stör dem i deras egentliga skapande arbete, dvs. när de skapar konst. Därför föreslår utskottet att finansutskottet ändrar bestämmelserna om deklarationsskyldighet på ett sådant sätt att förfarandet lämpar sig för konstnärer.

Utlåtande

Kulturutskottet anför som sitt utlåtande

att finansutskottet bör beakta det som sagts ovan.

Helsingfors den 22 oktober 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Suvi Lindén /saml
vordf. Jukka Gustafsson /sd (delvis)
medl. Tapio Karjalainen /sd
Tanja Karpela /cent
Jyrki Katainen /saml
Inkeri Kerola /cent
Timo E. Korva /cent
Irina Krohn /gröna

Margareta Pietikäinen /sv
Osmo Puhakka /cent
Leena Rauhala /kd (delvis)
Säde Tahvanainen /sd
Ilkka Taipale /sd (delvis)
Unto Valpas /vänt
Pia Viitanen /sd
ers. Lauri Oinonen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.